

ОРГАНИ СТЕЧАЈНОГ ПОСТУПКА (СКУПШТИНА ПОВЕРИЛАЦА И ОДБОР ПОВЕРИЛАЦА)

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Анализа било ког сегмента стечајног поступка, као *sine qua non*, нужно подразумева хронолошко сагледавање и подсећање на развој законодавне регулативе стечајног права, с обзиром да исти, пре свега, прати економски амбијент, те је кроз четири последња законска прописа којима је регулисано спровођење стечаја над инсолвентним правним субјектима, дошло да значајних измена, како у прописаној процедури, тако и у надлежности и овлашћењима стечајних органа. Стечајни поступак од момента његовог отварања и даље спроводи суд, али је иницијална одлука о току стечајног поступка (банкротство или евентуално реорганизација), уновчење имовине поверилаца, сем доношења најзначајнијих одлука (банкротство, решење о извршеној продаји и одлучивање о приговорима), у смислу спровођења поступка, као и доношење посебних одлука које се тичу начина уновчења и давања сагласности, измештено ван суда и стављено у надлежност стечајном управнику и поверилачким органима, превасходно одбору поверилаца.

Таква генеза је нужна последица различитог дефинисања циља стечаја. Спровођење стечајног поступка у циљу заштите друштвеног интереса као претежног у време важења Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији, предвиђало је да све суштинске, али и већи део техничких радњи у току поступка стечаја, обавља суд-стечајно веће и стечајни судија, при чему се стечајни управник, у уском дијапазону овлашћења, кретао у оквирима налога суда, а одбор поверилаца био факултативан ¹ и саветодаван орган, који је био образован од стране стечајног већа ². Једино уколико повериоци чија потраживања износе више од 50% од укупног износа потраживања

свих поверилаца, стечајно веће има дужност да образује одбор поверилаца, осим ако је стечајна маса незнатна или ако би то довело до знатног повећања трошкова стечајног поступка ³. Примарна улога суда огледала се и у чињеници да је седнице одбора

¹ члан 53 став 2 Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији („Службени лист СФРЈ“ број 84/89 и СРЈ број 37/93 и 28/96),

² члан 65 став 1 Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији

³ члан 65 став 1 Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији

сазивао стечајни судија, којима је присуствовао (као и стечајни управник)- без права гласа, али у случају да су гласови подељени – доносио је одлуке ⁴.

Закон о стечајном поступку, који је почео да се примењује 2.2.2005. године, а чије је доношење проистекло из потребе прилагођавања условима тржишног привређивања, као основни и превасходни циљ (неименован у самом закону) поставио је најповољније, колективно и равномерно намирење поверилаца, па је из тих разлога установљена обавеза формирања поверилачких органа ⁵ и проширен дијапазон њихових овлашћења, нарочито у погледу обавезе њиховог извештавања од стране стечајног управника, одлучивања о начину спровођења стечаја и доношења одлука и давања сагласности у свим важним питањима око уновчења имовине и располагања стечајном масом, а сам поступак уновчења стечајне масе је скоро сасвим у оквиру овлашћења стечајног управника и јачи утицај поверилачких органа.

Циљ стечаја се први пут јасно дефинише доношењем Закона о стечају и исти у основним одредбама прописује да је то најповољније колективно намирење стечајних поверилаца, остваривањем највеће могуће вредности стечајног дужника, односно његове имовине ⁶, уз строгу поделу надлежности свих органа стечајног поступка, када се, у циљу бржег и ефикаснијег поступка, укида стечајно веће, а посебно је проширен делокруг послова стечајног управника, који добија статус службеног лица ⁷ у чијој је ингеренцији, уз доношење свих пословних одлука, не само очување и заштита стечајне масе стечајног дужника, већ је посебно наглашена заштита интереса поверилаца, а поверилачки органи својим законом прописаним овлашћењима, врше контролу његовог рада и доношење најзначајнијих одлука у току поступка стечаја, условљено је њиховом сагласношћу. Најзначајнији сегмент који је у искључивој ингеренцији самих поверилаца је свакако спровођење стечајног поступка у складу са унапред припремљеним планом реорганизације, а у сарадњи са инсолвентним субјектом.

Из потребе стварања услова за ефикасније, транспарентније ⁸ и одговорније остваривање права поверилаца у стечајном поступку, као и јачање статуса стечајног управника као службеног лица, усвојене су и ступиле на снагу 13.8.2014.године, измене Закона о стечају ⁹. С обзиром да су у пракси посебно уочени проблеми који се односе на заједничко деловање лица повезаних са стечајним дужником, уведена су ограничења за избор чланова одбора поверилаца. С друге стране, измене закона су омогућиле да, у случају немогућности формирања стечајних органа, суд констатује да дужност одбора поверилаца врши пет поверилаца, осим лица повезаних са стечајним дужником, чија су појединачна необезбеђена потраживања највећа према прегледу

⁴ члан 68 Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији

⁵ члан 9 Закона о стечајном поступку („Службени гласник РС“ број 43/05 и 85/2005),

⁶ члан 2 Закона о стечају („Службени гласник РС“ број 104/09, 99/2011 и 71/2012- Одлука Уставног суда)

⁷ члан 19 став 2 Закона о стечају

⁸ члан 10 став 3 и 4 Закона о стечају са изменама- огласи, решења и други акти суда, на дан доношења, објављују се на огласној и електронској огласној табли суда, а решења и други акти суда, када је то прописано овим законом, достављају се и одговарајућем регистру ради јавног објављивања на интернет страни тог регистра или на други начин којим се омогућава да јавност буде упозната, уколико тај регистар нема своју интернет страну. Сви поднесци стечајног управника и учесника у поступку са свим прилозима објављују се, одмах по пријему, на јавном порталу надлежног привредног суда или на други начин којим се омогућава да јавност буде упозната о току стечајног поступка, уз поштовање прописа којима се уређује заштита података о личности

⁹ Закон о изменама и допунама Закона о стечају („Службени гласник РС“ 83/14)

потраживања формираном за потребе гласања на првом поверилачком рочишту ¹⁰. Специфичност ових измена јесте у чињеници да се не примењују на стечајне поступке који до дана ступања на снагу овог закона нису окончани ¹¹.

Сагледавање генезе је неопходно ради подсећања и уочавања разлога за прописивање различите улоге стечајних органа, посебно у сегменту доношења најзначајних одлука, при чему је акценат стављен на све значајније учешће поверилачких органа, а овај реферат је покушај сублимације најновијих одредби стечајног закона, које се односе на њихово формирање, састав и делокруг.

ОРГАНИ У СТЕЧАЈУ

Органе стечајног поступка, према њиховој надлежности, можемо поделити на судске и поверилачке. Стечајни поступак, од његовог отварања, спроводи надлежни суд, а све извршне радње предузима стечајни судија ¹². Стечајни управник је специфични орган стечајног поступка, који има право и дужност органа управљања стечајног дужника, али је и званичан орган стечајног поступка ¹³. Доношењем решења о отварању стечајног поступка којим се именује ¹⁴, стечајни управник преузима вођење послова и *ex lege* постаје заступник стечајног дужника, а са друге стране је помоћни орган суда у својству службеног лица ¹⁵. Правни положај привременог стечајног управника се разликује од наведених права и дужности, јер има овлашћења одређена решењем о његовом именовању, која престају доношењем решења о отварању стечајног поступка ¹⁶. Суд се стара стара о законитости спровођења поступка, а стечајни управник је „помоћни орган“ суда у својству службеног лица и његов превасходни задатак је да у потпуности поступа у складу са одредбама Закона о стечају, а да притом доноси правовремене, правно целисходне и економски оправдане одлуке ¹⁷. Стечај је стога, по својој суштини, интердисциплинарно подручје на коме се, пре свега, сусрећу економисти и правници ¹⁸, али је његов примат остварење права поверилаца на економски оправдан начин.

Управо ради заштите интереса и остваривања права поверилаца, а у складу са циљем стечајног поступка који је дефинисан као њихово најповољније колективно намерење, законски прописи предвиђају обавезно формирање поверилачких органа: скупштине, као колективног и одбора поверилаца, као оперативног органа. Сви повериоци, зависно од свог статуса, могу учествовати у њиховом раду и на тај начин контролисати поступак стечаја и одређивати његов ток.

¹⁰ члан 38 став 13 Закона о стечају са изменама

¹¹ члан 68 Закона о изменама и допунама Закона о стечају („Службени гласник РС“ 83/14)

¹² члан 15 Закона о стечају са изменама

¹³ Михајло Велимировић, Стечајно право, Нови Сад 2004.године

¹⁴ члан 20 Закона о стечају са изменама

¹⁵ члан 19 став 2 Закона о стечају са изменама

¹⁶ члан 66 Закона о стечају са изменама

¹⁷ види- Драгиша Б. Слијепчевић, Слободан Спасић „Коментар Закона о стечајном поступку“, CES MECON, Београд 2006.године

¹⁸ види- др.сц. Домагој Сајтер и др.сц. Лана Худечек- Темелни појмови и називи стечајног права

СКУПШТИНА ПОВЕРИЛАЦА

I ФОРМИРАЊЕ И САСТАВ

Скупштина поверилаца формира се на првом поверилачком рочишту¹⁹. Прво поверилачко рочиште се заказује решењем о отварању стечајног поступка, којим се сазива и седница скупштине поверилаца, а прво поверилачко рочиште одржава се најкасније у року од 40 дана од дана отварања стечајног поступка²⁰.

Овде треба указати на нелогичност и постојање могуће колизије става 1 и 4 члана 35 Закона о стечају са изменама, с обзиром да је у ставу 4 прописано да прву седницу скупштине поверилаца заказује стечајни управник или стечајни повериоци чија су укупна потраживања већа од 20% од укупног износа потраживања свих стечајних поверилаца, а да се на првој седници скупштине поверилаца врши избор председника и чланова одбора поверилаца²¹.

У последње време су се, управо због ове нејасноће, у пракси појавила различита тумачења овлашћења поверилаца која се тичу одржавања скупштине. Наиме, постоји мишљење да се скупштина поверилаца може одржати и пре првог поверилачког рочишта и на тако сазваној седници могу донети одлуке о избору поверилачких органа, с обзиром да то закон изричито не забрањује, те да раније сазвана и одржана скупштина поверилаца и одлуке донете на таквој скупштини, добијају легитимитет на првом поверилачком рочишту и потврђује се формирање органа. Овакво тумачење, чини се, нема потпору у законским одредбама, а ни мотивима управо последњих измена, иако несумњиво није децидирано забрањено. Наиме, у раду скупштине учествују сви стечајни повериоци, а разлучни повериоци само до висине потраживања за коју учине вероватном да ће се појавити као стечајни повериоци, при чему је најновијим изменама брисано претходно решење којим је било прописано да процену основа и висине потраживања за потребе гласања на првом поверилачком рочишту врши стечајни судија²², те у ситуацији да разлучни повериоци могу доказивати вероватност необезбеђеног потраживања достављањем процене вредности имовине која представља предмет разлучног права, која мора да буде сачињена од стране овлашћеног стручног лица (проценитеља) и не може бити старија од 12 месеци²³, постоји недоумица ко доноси такву одлуку, а посебно ако би се седница одржала пре поверилачког рочишта, кад сама скупштина још увек није формирана. Чини се да је процесно најправилније тумачење да се скупштина формира на првом поверилачком рочишту, а да се након тога, при чему нема никакве сметње да се то учини и одмах, на предлог стечајног управника или стечајних поверилаца чија су укупна потраживања већа од 20% од укупног износа потраживања свих стечајних поверилаца, одмах закаже и након рочишта одржи њена прва седница, како би се изабрали председник скупштине и одбор поверилаца. Законодавац је, управо ради једнаког третмана свих поверилаца, и изменио претходну одредбу члана 35 став 1 Закона о стечају, како би онемогућио формирање скупштине пре поверилачког рочишта, с обзиром да се тек тог тренутка могу поузданије идентификовати познати повериоци, пошто је стечајни управник

¹⁹ члан 35 Закона о стечају са изменама

²⁰ члан 36 став 1 и 2 Закона о стечају са изменама

²¹ члан 35 став 5 Закона о стечају са изменама

²² члан 35 став 4 Закона о стечају

²³ члан 35 став 3 Закона о стечају са изменама

дужан да на почетку рочишта да стечајном судији и присутним стечајним повериоцима преглед свих потраживања о којима на дан одржавања рочишта има сазнање, процену њихове основаности и висине, као и износ процентуалног учешћа у односу на укупна потраживања стечајних поверилаца²⁴. Како на поверилачком рочишту стечајни судија свакако одлучује о вероватности потраживања закључком, који је основ за гласање о банкрутству, наведени закључак представља и могућност учешћа разлучног повериоца у скупштини²⁵. Коначно, и доношење одлуке о избору одбора поверилаца „условљено“ је прегледом свих потраживања поверилаца који су лица повезана са стечајним дужником у смислу Закона о стечају, који је стечајни управник дужан да достави на почетку поверилачког рочишта, а и пре тога, на захтев стечајног повериоца, уз напомену да такав преглед може бити измењен до одржавања рочишта²⁶. Такође треба нагласити да је до доношења измена закона, као један од круцијалних проблема у стечају, идентификовано заједничко деловање повезаних лица које је и резултирало до инсолвентности и неретко имало обележја великих злоупотреба и изигравања других поверилаца, због чега је њихово учешће у раду поверилачких органа ограничено или онемогућено, те све ово говори у прилог чињеници да скупштина поверилаца не може бити одржана пре њеног формирања, нити изабрани њени органи, а да притом одредба члана 38 закона децидирано прописује да скупштина поверилаца на првом поверилачком рочишту бира одбор поверилаца.

Заказивање и вођење каснијих седница скупштине поверилаца, обавештавање о њима и одређивање дневног реда врши председник скупштине поверилаца на предлог стечајних поверилаца²⁷, а закон прецизно одређује и поступак уколико председник скупштине поверилаца у року од пет дана од дана добијања предлога то не учини, дајући овлашћење стечајним повериоцима чија су укупна потраживања већа од 20% од укупног износа потраживања свих стечајних поверилаца да заказивање могу обавити и сами и предложити дневни ред.

Веома је важно истаћи да је у овом сегменту, односно у раду скупштине поверилаца, а због важности и утицаја на ток поступка, посебно инкорпорирано начело јавности и информисаности, јер се стечајни повериоци о одржавању скупштине и дневном реду обавештавају истицањем обавештења на огласној и електронској табли суда и објављивањем огласа у два високотиражна дневна листа који се дистрибуирају

²⁴ члан 36 став 5 Закона о стечају са изменама

²⁵ Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седници Одељења за привредне спорове Привредног апелационог суда одржаној дана 26.11.2014. и 27.11.2014. године и на седници Одељења за привредне преступе и управно-рачунске спорове одржаној дана 3.12.2014. године - Судска пракса привредних судова - Билтен бр. 4/2014- Поверилачки органи у стечајном поступку су скупштина поверилаца и одбор поверилаца. Скупштину поверилаца чине сви стечајни повериоци. На скупштини поверилаца се гласа сразмерно висини потраживања. Разлучни повериоци могу учествовати у скупштини поверилаца само до висине потраживања за који учине вероватним да ће се појавити као стечајни повериоци у смислу члана 35 став 3 Закона о стечају. Ставом 4 истог члана се прописује да процену основа и висине потраживања за потребе гласања на првом поверилачком рочишту у случају из става 3 овога члана, као и у другим случајевима (условно потраживање, спорна потраживања и слично) врши стечајни судија. Процену основа и висине потраживања разлучном повериоцу за које ће се он појавити као стечајни поверилац и на тај начин учествовати у скупштини поверилаца, је искључиво дато у надлежност стечајном судији. Наведену процену стечајни судија ће обавити за сваку седницу скупштине поверилаца, без обзира да ли се ради о првом поверилачком рочишту или неке наредне седнице скупштине поверилаца имајући у виду да та процена спада у искључиву надлежност стечајног судије тако да нема ко други да ту процену обави изузев истог органа.

²⁶ члан 36 став 6 и 7 Закона о стечају са изменама

²⁷ члан 35 став 6 и 7 Закона о стечају са изменама

на целој територији Републике Србије, осим ако скупштина поверилаца не донесе одлуку о другачијем начину обавештавања²⁸.

II ОДЛУЧИВАЊЕ И ДЕЛОКРУГ

Управо ради заштите интереса квалификоване већине поверилаца, на скупштини поверилаца се гласа сразмерно висини потраживања, а одлучује двотрећинском већином гласова присутних, осим у случају гласања о банкротству стечајног дужника на првом поверилачком рочишту²⁹, када је за доношење одлуке о банкротству потребно да за њу гласају повериоци чија су потраживања учињена вероватним а износе више од 70% укупних потраживања. У случају да број стечајних поверилаца није већи од пет, скупштина поверилаца има положај одбора поверилаца, а самим тим и далеко већа овлашћења, али се гласање у овако формираном одбору врши сразмерно висини потраживања³⁰, а не по принципу броја гласова присутних поверилаца.

Скупштина поверилаца на првом поверилачком рочишту доноси одлуку о банкротству стечајног дужника, чиме може већ на почетку поступка одредити његов ток³¹. Одлука се доноси на основу извештаја стечајног управника о економско-финансијском положају стечајног дужника, а повериоци тада могу бити упознати и са чињеницом да је имовина стечајног дужника мања од висине трошкова стечајног поступка или да је незнатне вредности, те да ће се стечајни поступак закључити без одлагања³², при чему, уколико имају економски интерес или инфомације о имовини стечајног дужника које нису биле познате стечајном управнику, могу поднети захтев за спровођење поступка и, по налогу стечајног судије, положити средства неопходна за покриће трошкова стечајног поступка³³.

На својој првој седници скупштина бира председника скупштине и одбор поверилаца, а у току читавог поступка разматра извештаје стечајног управника о току стечајног поступка и о стању стечајне масе, као и извештаје одбора поверилаца³⁴. На тај начин повериоци, наравно уколико желе, имају сазнања о свакој фази стечајног поступка, те преко одбора поверилаца (дакле, посредно) могу иницирати доношење

²⁸ Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седници Одељења за привредне спорове Привредног апелационог суда одржаној дана 26.11.2014. и 27.11.2014. године и на седници Одељења за привредне преступе и управно-рачунске спорове одржаној дана 3.12.2014. године - Судска пракса привредних судова - Билтен бр. 4/2014- Скупштина поверилаца формира се најкасније на првом поверилачком рочишту. Прво поверилачко рочиште се заказује решењем о отварању стечајног поступка којим се сазива и седница скупштине поверилаца. На првој седници скупштине поверилаца врши се избор председника скупштине поверилаца и чланова одбора поверилаца. На наведеној седници би било целисходно да се донесе одлука о начину обавештавања поверилаца, о одржавању скупштине поверилаца. Међутим, уколико није донета одлука о другачијем начину обавештавања, а дође се у ситуацију да нема средстава за објављивање огласа у два високотиражна дневна листа која се дистрибуирају на целој територији Републике Србије, па тако нема материјалних могућности за поштовање одредби члана 35 став 9 Закона о стечају, једина могућност да се повериоци обавесте о одржавању скупштине поверилаца јесте истицање обавештења на огласној табли суда и достава позива сваком од поверилаца на адресу. Међутим, за пуноважност донетих одлука на скупштини је битно да је испоштован кворум за одлучивање у смислу члана 35 став 11 Закона о стечају, а не начин обавештавања поверилаца који може представљати само релативно битну повреду поступка.

²⁹ члан 35 став 9 и 10 Закона о стечају са изменама

³⁰ члан 35 став 11 Закона о стечају са изменама

³¹ члан 37 став 1 тачка 1 Закона о стечају са изменама

³² члан 13 став 2 Закона о стечају са изменама

³³ члан 13 став 4 Закона о стечају са изменама

³⁴ члан 37 став 1 тачке 2, 3 и 4 Закона о стечају са изменама

значајних одлука у поступку процене и уновчења имовине стечајног дужника, изјављивати примедбе на рад и поступање стечајног управника и евентуално предложити његово разрешење и изјављивати жалбе на најзначајније одлуке у стечају.

Коначно, повериоцима чија су потраживања оспорена у целисти и који нису покренули парницу у законом предвиђеном року и о томе обавестили стечајног управника престаје својство повериоца, а тиме и чланство у скупштини поверилаца³⁵.

ОДБОР ПОВЕРИЛАЦА

I ИЗБОР, САСТАВ И РАЗРЕШЕЊЕ/ПРЕСТАНАК ЧЛАНСТВА

Скупштина поверилаца, као колективни поверилачки орган, на првом поверилачком рочишту³⁶ бира одбор поверилаца, као свој оперативни орган и одређује број чланова одбора, с тим што тај број не може бити већи од девет чланова и што увек мора бити непаран. У избору чланова одбора постоје одређена ограничења и она се односе на повезаност поверилаца са стечајним дужником- радну, родбинску или повезаност пословним интересима пре отварања поступка стечаја, што је неопходно како би се избегло њихово заједничко деловање и евентуална злоупотреба права у односу на друге повериоце. Тако запослени или бивши запослени код стечајног дужника не могу имати више од једног члана одбора поверилаца, повериоци који нису лица повезана са стечајним дужником, у смислу Закона о стечају, а који су међусобно повезана лица у смислу закона којим се уређују привредна друштва³⁷ не могу имати више од једног члана одбора поверилаца, те коначно, повериоци који су лица повезана

³⁵ Правни став Вишег трговинског суда изражен кроз одговор на питање трговинских судова утврђен на седницама Одељења за привредне спорове од 19. и 20. септембра 2005. године и Одељења за привредне преступе и управно-рачунске спорове од 26. септембра 2005. године - Судска пракса трговинских судова - Билтен бр. 3/2005- Својство повериоца у стечајном поступку стиче се подношењем пријаве потраживања писмено стечајном суду, како произилази из одредбе члана 90 Закона о стечајном поступку. Прва Скупштина поверилаца одржава се на првом поверилачком рочишту сходно члану 23 Закона о стечајном поступку, а ту Скупштину поверилаца чине сви стечајни повериоци. Дакле, ирелевантно је што је стечајни управник оспорио потраживање стечајном повериоцу који је изабран за председника Скупштине поверилаца или Одбора поверилаца, уколико је исти у роковима и на начин одређен чланом 96. Закона о стечајном поступку покренуо парницу ради утврђивања оспореног потраживања. Покретањем ове парнице, поверилац који је уједно председник Скупштине поверилаца или Одбора поверилаца очувао је права која му припадају по основу својства повериоца

³⁶ члан 38 став 1 Закона о стечају са изменама

³⁷ Члан 62 Закона о привредним друштвима („Сл.гласник РС“, бр.36/2011,99/2011, 83/2014- др. Закон и 5/2015- Повезаним лицем у смислу овог закона у односу на одређено физичко лице сматра се: 1) његов крвни сродник у правој линији, крвни сродник у побочној линији закључно са трећим степеном сродства, супружник и ванбрачни партнер ових лица; 2) његов супружник и ванбрачни партнер и њихови крвни сродници закључно са првим степеном сродства; 3) његов усвојилац или усвојеник, као и потомци усвојеника; 4) друга лица која са тим лицем живе у заједничком домаћинству. Повезаним лицем у смислу овог закона у односу на одређено правно лице сматра се:1) правно лице у којем то правно лице поседује значајно учешће у капиталу, или право да такво учешће стекне из конвертибилних обвезница, вараната, опција и слично; 2) правно лице у којем је то правно лице контролни члан друштва

са стечајним дужником, у смислу Закона о стечају³⁸, осим лица која се у оквиру своје редовне делатности баве давањем кредита, не могу бити чланови одбора поверилаца.

За разлику од правила о избору одбора поверилаца прописаних Законом о стечају, у поступку стечаја који се води над банкама и друштвима осигурање, одбор поверилаца, на предлог Агенције за осигурање депозита, која обавља функцију стечајног управника, бира и разрешава стечајни судија, водећи рачуна о висини њихових потраживања. Одбор поверилаца има пет чланова, а изузетно, на образложени предлог Агенције, може имати и више чланова³⁹, што указује на чињеницу да је у овом поступку примат у одлучивању, а због специфичности делатности стечајних дужника, још увек на страни судских, односно државних органа.

Уважавајући проблеме у раду одбора поверилаца који су се уочили у пракси, а који су се односили на постојање могуће блокаде рада стечајног управника уколико су повериоци неактивни, те не приступе поверилачком рочишту на коме се врши избор органа, законом из 2009.године, изнађено је решење да у таквом случају дужност одбора поверилаца врши пет поверилаца, осим лица повезаних са стечајним дужником, у смислу Закона о стечају, чија су појединачна необезбеђена потраживања највећа према прегледу потраживања формираном за потребе гласања на првом поверилачком рочишту⁴⁰. Такву одлуку у форми констатације на записнику са рочишта доноси стечајни судија, који потом обавештава те повериоце о обавези преузимања дужности

41.

(контролисано друштво); 3) правно лице које је заједно са тим правним лицем под контролом трећег лица; 4) лице које у том правном лицу поседује значајно учешће у капиталу, или право да такво учешће стекне из конвертибилних обвезница, вараната, опција и слично; 5) лице које је контролни члан тог правног лица; 6) лице које је директор, односно члан органа управљања или надзора тог правног лица. Значајно учешће у основном капиталу постоји ако једно лице, самостално или са другим лицима која са њим делују заједно, поседује више од 25% права гласа у друштву. Већинско учешће у основном капиталу постоји ако једно лице, самостално или са другим лицима која са њим делују заједно, поседује више од 50% права гласа у друштву. Контрола у смислу овог члана подразумева право или могућност једног лица, самостално или са другим лицима која са њим заједнички делују, да врши контролни утицај на пословање другог лица путем учешћа у основном капиталу, уговора или права на именовање већине директора, односно чланова надзорног одбора. Сматра се да је одређено лице контролни члан друштва увек када то лице самостално или са повезаним лицима поседује већинско учешће у основном капиталу друштва. Заједничко деловање постоји када два или више лица, на основу међусобног изричитог или прећутног споразума, користе гласачка права у одређеном лицу или предузимају друге радње у циљу вршења заједничког утицаја на управљање или пословање тог лица.

³⁸ члан 125 Закона о стечају са изменама- Повезаним лицима стечајног дужника у смислу овог закона сматрају се: 1) директор, члан органа управљања или органа надзора стечајног дужника; 2) члан стечајног дужника који за његове обавезе одговара целокупном својом имовином; 3) члан или акционар са значајним учешћем у капиталу стечајног дужника; 4) правно лице које стечајни дужник контролише у смислу закона којим се уређују привредна друштва; 5) лица која због свог посебног положаја у друштву имају приступ поверљивим информацијама или имају могућност да се упознају са финансијским стањем стечајног дужника; 6) лице које је фактички у позицији да врши значајнији утицај на пословање стечајног дужника; 7) лице које је сродник по крви у правој линији без обзира на степен или у побочној линији до четвртог степена сродства, сродник по тазбини до другог степена сродства или брачни друг физичких лица из тач. 1), 2), 3), 5) и 6) овог члана.

³⁹ члан 8 Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање („Сл.гласник РС“, бр. 14/15)

⁴⁰ члан 38 став 13 Закона о стечају са изменама

⁴¹ Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седницама Одељења Привредног апелационог суда одржаним 9. и 10.11.2010. године - Судска пракса привредних судова - Билтен бр. 3/2010- Одредбом члана 38. став 9. Закона о стечају прописано је да ако се на првом поверилачком

Чланство у одбору поверилаца може престати оставком или разрешењем о стране скупштине или стечајног судије ⁴², уколико не извршава обавезе прописане законом када одбор може извршити кооптирање ⁴³ новог члана са мандатом до првог наредног заседања скупштине поверилаца ⁴⁴. Уколико је повериоцу оспорено потраживање у целости или у делу који представља најмање две трећине пријављеног потраживања и ако није покренуо парницу у законом предвиђеном року и о томе обавестио стечајног управника или је таква парница правноснажно окончана у корист стечајног дужника престаје чланство у одбору поверилаца ⁴⁵.

II ОДЛУЧИВАЊЕ И ДЕЛОКРУГ

Изменама стечајних прописа дијапазон надлежности поверилачких органа се проширивао, па је од одредби по којима је стечајни судија заказивао седнице одбора поверилаца, у најновијим изменама изричито прописано да судија не може присуствовати седницама, а стечајни управник само на позив одбора и без права гласа⁴⁶, чиме је у потпуности подељена ингеренција стечајних органа и обезбеђена самосталност у одлучивању. Закон сада детаљно регулише и начин рада одбора и његовог председника, обавезу заказивања седница ⁴⁷ на предлог више од половине

рочишту не формирају поверилачки органи, дужност Одбора поверилаца врши пет поверилаца чија су необезбеђена потраживања највећа у односу на укупна пријављена потраживања према стечајном дужнику са пресеком на дан одржавања првог поверилачког рочишта, у складу са овим законом. Одредбом члана 45 ст. 1, 2. и 3 истог закона прописано је да се у стечајном поступку доносе решења и закључци. Решењем се одлучује о стечајном поступку. Закључком се одлучује по примедбама и издаје налог службеном лицу, органу који спроводи стечајни поступак или трећем лицу за извршење појединих радњи. У погледу чињеница из члана 38. став 9. Закона о стечају довољна је констатација на записнику којих пет поверилаца, чија су необезбеђена потраживања највећа, чине одбор поверилаца, јер исти дужност врше по сили закона.

⁴² Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седници Одељења за привредне спорове Привредног апелационог суда одржаној дана 26.11.2014. и 27.11.2014. године и на седници Одељења за привредне преступе и управно-рачунске спорове одржаној дана 3.12.2014. године - Судска пракса привредних судова - Билтен бр. 4/2014- Одбор поверилаца као колективан извршни орган поверилаца **искључиво бира скупштина поверилаца** и иста је овлашћена да га разреши у целини или појединог члана одбора повериоца. **Изузетно** на основу члана 38 став 6 Закона о стечају, дато је овлашћење стечајног судији да разреши члана одбора поверилаца уколико не извршава обавезе прописане овим законом. Ако стечајни судија разреши члана одбора поверилаца, одбор поверилаца може да кооптира новог члана одбора поверилаца коме мандат траје до првог наредног заседања скупштине поверилаца на којој ће се изабрати нови члан тог одбора у смислу члана 38 став 8 Закона о стечају. У ситуацији када нема довољно средстава за објављивање огласа о одржавању скупштине поверилаца у два високотиражна дневна листа, довољно је да оглас буде објављен на огласној табли суда и да се стечајни повериоци обавесте слањем појединачног позива на њихову појединачну адресу, односно да се обезбеди потребна већина за одлучивање скупштине поверилаца у смислу члана 35 став 11 Закона о стечају.

⁴³ Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седници Одељења за привредне спорове Привредног апелационог суда одржаној дана 12.11.2013. и 14.11.2013. године и на седници Одељења за привредне преступе и управно-рачунске спорове одржаној дана 6.11.2013. године - Судска пракса привредних судова - Билтен бр. 3/2013- У ситуацији када се Одбор поверилаца сведе на једног члана, исти престаје да буде Одбор поверилаца и у таквој ситуацији председник скупштине поверилаца треба да сазове скупштину поверилаца ради избора новог Одбора поверилаца.

⁴⁴ члан 38 став 10 и 12 Закона о стечају са изменама

⁴⁵ члан 38 став 11 и 12 Закона о стечају са изменама

⁴⁶ члан 38 став 5 и 6 Закона о стечају са изменама

⁴⁷ члан 39 Закона о стечају са изменама

чланова тог одбора, као и могућност да, уколико председник не поступи по предлогу, то учине сами повериоци.

У одбору се одлучује већином гласова од свих чланова (не само присутних чланова), а случају једнаког броја гласова одлучујући глас је глас председника одбора поверилаца⁴⁸. Како би одбор могао функционисати и у случају спречености неког од чланова, закон је предвидео могућност замене од стране заступника са специјалним пуномоћјем.

Закон о стечају једном одредбом⁴⁹ прописује делокруг рада одбора поверилаца, али се његова надлежност у форми давања мишљења и сагласности на радње стечајног управника или одређена права када су у питању судске одлуке, протеже кроз скоро цео закон, а нарочито у одредбама које се односе на обавезе стечајног управника. Одбор давањем или ускраћивањем сагласности директно утиче на ток стечајног поступка, као и на поступак уновчења имовине. Стечајни управник не може предузимати радње од изузетног значаја, које закон дефинише као: узимање кредита или зајма, набавку опреме веће вредности, издавање у закуп и друге сличне радње, које се могу предузети уз обавештавање стечајног судије и уз добијање сагласности одбора поверилаца⁵⁰. У току претходног стечајног поступка, када поверилачки органи још увек нису формиран, стечајни управник такве радње предузима уз сагласност стечајног судије. Из тих разлога, стечајни управник је дужан да одбору поверилаца, најкасније 15 (у случају хитности, тај рок може бити 3) дана пре предузимања те радње, упути захтев за давање сагласности. Законодавац је предвидео и могућност превазилажења проблема у случају неактивности или неблагоприятне реакције одбора поверилаца на поднети захтев, тако што је прописао да ће се сматрати да је одбор поверилаца сагласан са предложеном радњом, ако је о њој обавештен у законском року и ако на обавештење стечајног управника није реаговао у року од осам дана од дана пријема обавештења оспоравањем предложене или предлагањем друге радње⁵¹.

На основу увида и разматрања извештаја стечајног управника, одбор има у сваком тренутку информације о току стечајног поступка и стању стечајне масе, а ти извештаји су тромесечни (као обавезни и одбору поверилаца се достављају у писаном облику и електронским путем), а на захтев одбора поверилаца или поверилаца чија су укупна утврђена или оспорена потраживања већа од 20% од укупног износа пријављених потраживања стечајних поверилаца, стечајни управник је дужан да доставља и месечне и друге извештаје⁵². Ти извештаји су основ и за евентуалне предлоге одбора поверилаца за разрешење постојећег стечајног управника и предлагање именовања новог⁵³, односно предлога „санкција“ или „награда за неблагоприятно или несавесно поступање, односно за успешност у раду, као што је умањење или одређивање додатне награде.

Стечајни управник је дужан да у року од 30 дана од дана преузимања имовине и права стечајног дужника састави почетни стечајни биланс у ком ће навести и упоредити активу и пасиву стечајног дужника и исти поднесе суду и одбору поверилаца са извештајем о економско-финансијском положају стечајног дужника са проценом могућности реорганизације најкасније пет дана пре дана одржавања првог

⁴⁸ члан 39 став 4 Закона о стечају са изменама

⁴⁹ члан 40 Закона о стечају са изменама

⁵⁰ члан 28 став 1 Закона о стечају са изменама

⁵¹ члан 28 став 5 Закона о стечају са изменама

⁵² члан 29 став 4 Закона о стечају са изменама

⁵³ члан 41 став 1 тачка 5 Закона о стечају са изменама

поверилачког рочишта⁵⁴. Ова одредба није у сагласности са одредбом члана 38 Закона о стечају, јер се одбор бира управо на првом поверилачком рочишту, те евентуалне измене или доношење новог закона ову несагласност треба да отклоне.

У циљу заштите поверилаца од несавесног рада стечајног управника, Закон о стечају је и пре измена установио обавезан институт осигурања од професионалне одговорности, а одбор поверилаца може у било ком тренутку захтевати од стечајног управника да закључи уговор о додатном осигурању за конкретни стечајни поступак и на износ који је већи од обавезног износа од 30.000 еура, а стечајни управник је дужан да такво осигурање уговори, осим уколико не докаже да није у могућности да на тржишту то учини. У овом сегменту стечајни судија је овлашћен да, на основу сопствене процене, у поступку по службеној дужности или по захтеву заинтересованог лица, наложи умањење тог износа или у потпуности забрани преузимање додатног осигурања ако процени да су трошкови премије додатног осигурања неоправдано високи⁵⁵.

Именовање стечајног управника је у надлежности стечајног судије који то чини решењем о отварању стечајног поступка искључиво методом случајног одабира⁵⁶, осим у стечајевима над правним лицем које је са већинским јавним или друштвеним капиталом, као и у случају када се током стечајног поступка промени власничка структура стечајног дужника тако да стечајни дужник постане правно лице са већинским јавним капиталом, када се за стечајног управника именује Агенција за лиценцирање стечајних управника, којој је то у надлежности од измене Закона о Агенцији за лиценцирање стечајних управника, које су ступиле на правну снагу дана 4.11.2015.године⁵⁷. Међутим, одбор поверилаца може од дана одржавања поверилачког рочишта и у даљем току стечајног поступка, стечајном судији поднети предлог за разрешење стечајног управника⁵⁸, а квалификованом већином коју чини најмање три четвртине чланова одбора, одбор поверилаца може предложити

⁵⁴ члан 109 Закона о стечају са изменама

⁵⁵ члан 30 Закона о стечају са изменама

⁵⁶ члан 20 Закона о стечају са изменама

⁵⁷ члан 22 Закона о стечају и члан 3 став 3 Закона о Агенцији за лиценцирање стечајних управника

⁵⁸ Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 686/2012 од 23.8.2012. године- Према стању у списима, повериоци Б. С, М. О, Ш. Ј, Ш. Ж, Ђ. М. и Р. Б. поднели су стечајном судији предлог за разрешење стечајног управника. Наведени повериоци - подносиоци предлога за разрешење стечајног управника нису чланови одбора поверилаца. Одредбама члана 32. став 1. Закона о стечају (даље: Закон) прописано је да стечајни судија по службеној дужности, или на предлог одбора поверилаца разрешава стечајног управника ако утврди да су испуњени услови из наведене одредбе. Како подносиоци предлога за разрешење стечајног управника нису чланови одбора поверилаца, то је правилно стечајни судија сматрао да наведени предлог није дозвољен, као поднет од неовлашћеног лица, па је стога исти правилно одбацио побјаним решењем. Тачни су наводи у жалби да се разрешење стечајног управника може извршити не само по предлогу поднетом од стране одбора поверилаца, већ и по службеној дужности, ако стечајни судија утврди да су испуњени законом наведени услови. Ова одредба, међутим, не утиче на дозвољеност предлога наведених предлагача, па тиме ни на доношење другачије одлуке по жалби на првостепено решење. Како сходно изнетом, стечајни судија и сам има обавезу да по службеној дужности разреши стечајног управника ако утврди да су испуњени услови из члана 32 Закона, то ће имајући у виду садржину дописа - предлога којим му се указује на неправилности стечајног управника при раду, стечајни судија утврдити релевантне чињенице провером датих навода, користећи их као извор информација, па ће, утврдити да су напомене тачне и ценити да ли су испуњени услови за разрешење стечајног управника по службеној дужности, поступајући у складу са својим законским овлашћењима.

разрешење постојећег и именовање новог стечајног управника, с тим да се тај предлог може поднети на првом поверилачком рочишту или најкасније у року од 60 дана од дана одржавања првог поверилачког рочишта⁵⁹. Није сувишно напоменути да је, у циљу заштите интереса поверилаца, пре доношења измена и допуна Закона о стечају из 2014.године, повериоцима било омогућено да искључиво утичу на избор стечајног управника на тај начин што је у одредбама закона које прописују услове за разрешење стечајног управника, стечајни судија био у обавези да, на предлог одбора поверилаца за разрешење и истовремено именовање новог стечајног управника за који се изјаснило најмање три четвртине чланова одбора, разреши стечајног управника и када не постоје прописани разлози за разрешење и истим решењем именује предложеног стечајног управника, осим у случају када је за стечајног управника именована организација која је посебним законом одређена да обавља послове стечајног управника⁶⁰. Стечајни судија је, без могућности да цени разлоге за разрешење и без обзира на изјашњење већ именованог стечајног управника, доносио декларативну одлуку којом је ту чињеницу констатовао. Законодавац је овом одредбом желео да омогући повериоцима да са листе активних стечајних управника, предложи стручно лице од поверења, али је у судској пракси веома брзо уочено повезано деловање група поверилаца, оснивача стечајних дужника и појединих стечајних управника, који су овај институт користили само за заштиту сопствених, а не и интереса свих поверилаца, при чему није занемарљива констатација да је разрешеним стечајним управницима таквим поступањем одбора поверилаца објективно повређено право личности, јер су у предлозима за разрешење наводили разне (непостојеће) повреде одредаба закона, као и пропуштање предузимања радњи, те је изменама из 2014.године, свакако апсолутно оправдано, коригована та могућност и ограничена на претходно описани начин.

Контролна функција одбора поверилаца остварује се и кроз право на подношење писмених примедба стечајном судији на рад стечајног управника⁶¹, у року од пет дана од дана сазнања за појединачну радњу, а одлуком стечајног судије окончава се двостепени поступак. Изменама Закона о стечају предвиђено је још једно право у поступку контроле рада стечајног управника, па тако члан одбора поверилаца има право да о свом трошку ангажује једно или више стручних лица која ће извршити анализу пословања стечајног дужника пре или током стечајног поступка и анализу предузетих радњи од стране стечајног управника и сачинити извештај који се, без одлагања, доставља осталим члановима одбора поверилаца, стечајном судији, стечајном управнику и овлашћеној организацији⁶². Одбор такође има право увида у записнике, налазе вештака и друга акта која се налазе у стечајном предмету и даје мишљење о признавању оправданих мањкова утврђених приликом инвентарисања⁶³.

У процесном делу поступања стечајног управника, након његовог изјашњавања о пријавама потраживања, поверилац оспореног потраживања, односно стечајни

⁵⁹ члан 32 став 3 Закона о стечају са изменама

⁶⁰ члан 32 Закона о стечају пре измена из 2014.године

⁶¹ члан 41 став 1 тачка 1 Закона о стечају са изменама

⁶² члан 41 став 2 Закона о стечају са изменама

⁶³ члан 41 став 1 тачке 3 и 4 Закона о стечају са изменама

управник уз сагласност одбора поверилаца, може предложити решавање спорног односа путем медијације, у складу са законом којим се уређује поступак медијације⁶⁴, што се до данас неоправдано мало користило и одбор поверилаца нерадо или никако није давао сагласност, а такво решење спорности око основа или висине потраживања свакако смањује укупне трошкове стечаја.

Такође важан сегмент контроле и оцене рада стечајног управника, одбор поверилаца остварује путем предлога који се односе на висину прелиминарне и коначне награде стечајног управника. Прелиминарна висина награде може се одредити у проценту од укупне вредности стечајне масе, а ако се накнадно покаже да је тако одређена прелиминарна висина награде несразмерно висока или ниска, одбор поверилаца може предложити стечајном судији њено смањење, односно повећање⁶⁵. Закон такође, у одредби члана 41 став 1 тачка 6, прописује да одбор има право изјашњавања о висини коначне награде стечајном управнику. Овде свакако треба поменути и право предвиђено подзаконским актом- Правилником о основама и мерилима за одређивање награде за рад и накнаде трошкова стечајног управника⁶⁶, којим је одбор поверилаца овлашћен да до дана одржавања завршног рочишта донесе одлуку да из средстава предвиђених за намирење свих стечајних поверилаца стечајном управнику додели додатну награду, односно може стечајном судији поднети образложен захтев за умањење награде, у року од осам дана од дана увида у захтев стечајног управника за исплату награде. Све претходно наведене ингеренције односе се на висину трошкова стечајног поступка, те је њихов несумњиви интерес да они буду нужни и економични⁶⁷.

Најважнија права у току поступку стечаја су, свакако, одлуке одбора поверилаца које се тичу утицаја на одлуке стечајног управника о начину и предмету продаје имовине стечајног дужника, с обзиром да такве одлуке директно утичу на расположиву висину стечајне масе намењену намирењу свих поверилаца. И у том сегменту су одређена права прописана законом, а прецизније дефинисана подзаконским актом- Правилником о утврђивању националних стандарда за управљање стечајном масом и

⁶⁴ члан 115 Закона о стечају са изменама

⁶⁵ Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седницама Одељења Привредног апелационог суда одржаним 9. и 10.11.2010. године - Судска пракса привредних судова - Билтен бр. 3/2010- Не постоје законске сметње да се одлука о прелиминарној висини награде одреди и за период пре формирања одбора поверилаца. Из одредбе члана 34 став 3, 4 и 5 Закона о стечају произилази да ако се покаже да је тако одређена прелиминарна висина награде несразмерно висока или ниска, стечајни судија је може на предлог стечајног управника или одбора поверилаца смањити или повећати. Решење се доставља стечајном управнику и одбору поверилаца. Против решења о прелиминарној висини награде није дозвољена жалба. Стечајни управник именује се у смислу одредбе члана 20 став 1 Закона о стечају решењем о отварању стечајног поступка. Формирање одбора поверилаца уследиће у смислу одредаба члана 36 став 2 и члана 38 став 1 Закона о стечају најкасније у року од 40 дана од дана отварања стечајног поступка на првом поверилачком рочишту. Дакле, решење о одређивању прелиминарне награде биће достављено одбору поверилаца по формирању наведеног органа, а одбор поверилаца је у могућности да потом предлаже смањење или повећање такве награде.

⁶⁶ види члан 10 и 11 Правилника о основама и мерилима за одређивање награде за рад и накнаде трошкова стечајног управника („Сл.гласник РС“, број 1/2011 и 10/2012)

⁶⁷ члан 3 Правилника о основама и мерилима за одређивање награде за рад и накнаде трошкова стечајног управника- Основицу за обрачун награде у случају банкрутства чини стечајна маса умањена за износ средстава која чине основицу за обрачун награде стечајном управнику приликом намирења разлучних поверилаца и за трошкове стечајног поступка и обавезе стечајне масе чија је висина утврђена без награде стечајног управника.

то Националним стандардом о начину и поступку уновчења имовине стечајног дужника - Национални стандард број 5⁶⁸.

Предмет продаје може бити целокупна имовина стечајног дужника или њен део⁶⁹. Стечајни управник дужан је да одбору поверилаца достави обавештење о извршеној процени целисходности продаје стечајног дужника као правног лица, односно целокупне имовине стечајног дужника у односу на продају имовине стечајног дужника у деловима, при чему, уз сагласност одбора, може ангажовати домаћа или страна лица стручна за вршење продаја јавним надметањем ако је предмет продаје уметничко дело, односно други специфичан предмет, а одбор даје сагласност и уколико су трошкови оглашавања несразмерно високи у односу на вредност предмета продаје, да се продаја обави на другачији начин, а не оглашавањем у најмање два високотиражна дневна листа који се дистрибуирају на целој територији Републике Србије⁷⁰.

Транспарентност поступка стечаја подразумева да је јавно надметање најчешће коришћен метод продаје, али равноправан са јавним прикупљањем понуда и непосредном погодбом, те је пракса изнедрила непредвиђен законом, али ни забрањен, метод продаје непосредном погодбом уз јавно прикупљање понуда, који је непосредну погодбу учинио доступнијом јавности. Како је опште присутан став јавног мњења о разним злоупотребама у стечају, свакако је најбоље да се продаја обавља на начин којим се обезбеђује највећа могућа јавност. Но, у одређеним случајевима, зависно од већег броја околности- стања имовине, услова на тржишту, броја заинтересованих потенцијалних купаца, најекономичнији начин продаје је непосредна погодба, али да би стечајни управник то реализовао, мора имати изричиту сагласност одбора поверилаца⁷¹. У том поступку одбор поверилаца даје сагласност и на минималну цену коју предлаже стечајни управник, ако је износ минималне цене нижи од 50% од процењене вредности предмета продаје и конкретну понуду достављену од стране потенцијалног купца, уколико је та понуда нижа од 50%⁷² од процењене вредности предмета продаје⁷³.

Када се предмета продаје тиче, стечајни дужник може бити продаван као правно лице, а пре него што приступи продаји стечајног дужника као правног лица, стечајни

⁶⁸ „Сл.гласник РС“ број 13/2010

⁶⁹ члан 132 став 2 Закона о стечају са изменама

⁷⁰ члан 132 став 4, 6 и 7 Закона о стечају са изменама

⁷¹ члан 132 став 2 Закона о стечају са изменама

⁷² Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седници Одељења за привредне спорове Привредног апелационог суда одржаној дана 26.11.2014. и 27.11.2014. године и на седници Одељења за привредне преступе и управно-рачунске спорове одржаној дана 3.12.2014. године - Судска пракса привредних судова - Билтен бр. 4/2014- Ако је у поступку продаје имовине стечајног дужника јавним прикупљањем понуда највиша понуђена цена мања од 50% од процењене вредности имовине која је предмет продаје одлука одбора поверилаца о прихватању понуђене цене је обавезујућа за стечајног управника, будући да је националним стандардом бр. 5 прописано да у поступку продаје имовине јавним прикупљањем понуда стечајни управник: проглашава најбољег понуђача, уколико је понуђена цена изнад 50% од процењене вредности предмета продаје; односно доставља понуду најбољег понуђача одбору поверилаца на изјашњење уколико је иста нижа од 50% од процењене вредности предмета продаје.

⁷³ одељак VII Националног стандарда о начину и поступку уновчења имовине стечајног дужника - Национални стандард број 5

управник мора имати сагласност одбора поверилаца⁷⁴. Детаљна процедура и обавезно учешће одбора поверилаца и различних поверилаца, упућује на интенцију законодавца да овај вид продаје као облика приватизације, стави под већу контролу, како ради заштите свих, а посебно обезбеђених поверилаца, тако и купаца у овом поступку. У случају продаје стечајног дужника на чијој имовини постоје различна права, стечајни управник ће ангажовати лице стручно да изврши процену вредности стечајног дужника као правног лица и процену вредности имовине стечајног дужника која је предмет различног права и објави оглас за достављање понуде за вршење процене у најмање једном високотиражном листу који се дистрибуира на територији Републике Србије, након чега листу свих достављених понуда стечајни доставља одбору поверилаца који у року од петнаест дана одлучује о избору понуђача узимајући осим финансијске понуде у обзир и стручност, референце и друге елементе понуде који су од значаја за вршење адекватне процене, а искључиво са листе достављених понуда и не може позивати друге понуђаче да доставе понуде, нити налагати стечајном управнику да понови објављивање огласа. Тек уколико одбор поверилаца не донесе одлуку у прописаном року избор понуђача врши стечајни управник⁷⁵.

У тренутку преузимања стечајне масе, стечајни управник може у имовини стечајног дужника наћи готов новац, хартије од вредности или драгоцености, те је овлашћен да одреди начин њиховог чувања или улагања, али то може учинити само уз сагласност одбора поверилаца⁷⁶.

Уколико план реорганизације није поднет од стране стечајног управника већ од стране других овлашћених предлагача, стечајни управник је дужан да стечајном судији и одбору поверилаца достави мишљење о његовој изводљивости⁷⁷.

Процесна овлашћења одбора поверилаца током стечајног поступка, односе се на право на подношење жалбе на решења стечајног судије, када је жалба дозвољена⁷⁸, односно на решење о банкротству⁷⁹ и уновчењу имовине⁸⁰, као и на подношење примедби⁸¹ на нацрт за главну деобу⁸², те му се доставља и решење о главној деоби.

⁷⁴ члан 135 став 2 Закона о стечају са изменама

⁷⁵ одељак VIII Националног стандарда о начину и поступку уновчења имовине стечајног дужника - Национални стандард број 5

⁷⁶ члан 105 став 3 Закона о стечају са изменама

⁷⁷ одељак II Националног стандарда о подацима које треба да садржи план реорганизације - Национални стандард број 6;

⁷⁸ члан 41 став 1 тачка 2 Закона о стечају са изменама

⁷⁹ решење Привредног апелационог суда, Пвж. 822/2012 од 18.10.2012. године- "Привредни апелациони суд налази да жалба стечајног повериоца није дозвољена. Првостепено решење које се побија жалбом је решење о банкротству и уновчењу имовине из члана 131. Закона о стечају. Према изричитој одредби члана 131 став 3 овог закона, против тог решења жалбу могу изјавити стечајни управник и одбор поверилаца. То је наведено и у поуци о правном леку првостепеног решења. Из наведене одредбе произлази да стечајни поверилац не спада у круг лица која су овлашћена на изјављивање жалбе против решења стечајног судије о банкротству и уновчењу имовине. Следи да је жалба изјављена од неовлашћеног лица и да је услед тога недозвољена, па је одлучено као у изреци овог решења, на основу члана 401 став 1 тачка 1) у вези члана 389 Закона о парничном поступку."

⁸⁰ члан 131 став 3 Закона о стечају са изменама

⁸¹ Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седници Одељења за привредне спорове Привредног апелационог суда одржаној дана 12.11.2013. и 14.11.2013. године и на седници Одељења за привредне преступе и управно-рачунске спорове одржаној дана 6.11.2013. године - Судска пракса привредних судова - Билтен бр. 3/2013- У том случају измењени нацрт има карактер новог нацрта и мора

Одбор поверилаца је дужан скупштини поверилаца, на њен захтев, поднесе писмени извештај о току стечајног поступка и о стању стечајне масе, чиме се свим повериоцима чине доступним све информације и омогућава контрола поступка, а чланови одбора поверилаца одговарају за штету коју су проузроковали својим радом осталим повериоцима⁸³, у складу са основним правилима о одговорности за штету, под условима постојања намере или крајње непажње.

У свом раду, председник и чланови одбора поверилаца имају право на накнаду стварних и нужних трошкова⁸⁴ које на основу образложеног захтева одобрава стечајни судија⁸⁵.

се поновити претходна процедура. То значи да је према члану 139 став 2 Закона о стечају, стечајни управник дужан да тако измењени нацрт решења за главну деобу достави стечајном судији ради објављивања на огласној табли суда односно излагања на увид у писарници суда. Исто тако је стечајни управник дужан да измењени нацрт достави одбору поверилаца, а одбор поверилаца је дужан да обавести стечајне повериоце да је нацрт за главну деобу објављен на огласној табли суда односно да се налази у писарници у одређеној просторији, у смислу члана 139 став 4 Закона о стечају, с тим што одбор поверилаца и повериоци појединачно могу поднети примедбе на овако измењени нацрт за главну деобу, у ком случају ће стечајни судија одржати рочиште и на њему донети решење о главној деоби, у складу са одредбом члана 140 став 3 овог закона.

⁸² члан 140 Закона о стечају са изменама

⁸³ члан 41 став 4 и 5 Закона о стечају са изменама

⁸⁴ а) Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седници Одељења за привредне спорове Привредног апелационог суда одржаној дана 12.11.2013. и 14.11.2013. године и на седници Одељења за привредне преступе и управно-рачунске спорове одржаној дана 6.11.2013. године - Судска пракса привредних судова - Билтен бр. 3/2013- Адвокат, који је као члан Одбора поверилаца, у име Одбора поверилаца предузимао одређене радње у стечајном поступку, нема право на накнаду за предузете радње, обрачунату према важећој адвокатској тарифи. Председник и чланови Одбора поверилаца остварују право на накнаду стварних и нужних трошкова, на основу образложеног захтева, коју накнаду одобрава стечајни судија, како је то предвиђено чл. 42 ст. 1 Закона о стечају. У стварне и нужне трошкове не спадају трошкови заступања Одбора поверилаца у предузимању одређених радњи у стечају, које су наведене у чл. 41 Закона о стечају, због чега представљају трошкове самог Одбора поверилаца. Закон о стечају није ни предвидео могућност да Одбор поверилаца ангажује адвоката за заступање и да тим трошковима потом терети трошкове стечајног поступка, будући да се ни стечајним повериоцима, у поступку пријаве потраживања, не признају трошкови које су имали евентуалним ангажовањем адвоката, према чл. 42 ст. 3 Закона о стечају.

б) Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седници Одељења за привредне спорове Привредног апелационог суда одржаној дана 26.11.2014. и 27.11.2014. године и на седници Одељења за привредне преступе и управно-рачунске спорове одржаној дана 3.12.2014. године - Судска пракса привредних судова - Билтен бр. 4/2014- Одбор поверилаца је колективни орган стечајних поверилаца које бира скупштина поверилаца и чија надлежност је одређена чланом 40 Закона о стечају. Основна функција одбора поверилаца јесте да прате спровођење стечајног поступка, како би се остварио циљ стечаја, а то је најповољније колективно намирeње стечајних поверилаца остваривањем највеће могуће вредности стечајног дужника, односно његове имовине. Председник и чланови одбора поверилаца немају право на награду за своје ангажовање, евентуално имају право на накнаду трошкова. Одредбом члана 42 став 1 Закона о стечају је прописано да председник и чланови одбора поверилаца имају право на накнаду стварних и нужних трошкова које на основу образложеног захтева одобрава стечајни судија. Наведену одредбу треба тумачити у склопу начела економичности из члана 5. Закона о стечају, а то је да се стечајни поступак спроведе у што краћем времену и са што мање трошкова, па у том смислу стечајни судија треба бити рестриктиван приликом одобравања трошкова председнику и члановима одбора повериоца у смислу да су ти трошкови образложени и да се ради о стварним и нужним трошковима и то ће се ценити од случаја до случаја. Трошкови мобилног телефона за које није дато образложење засигурно не могу се подвести под трошкове у смислу одредбе члана 42 став 1 Закона о стечају.

⁸⁵ члан 42 Закона о стечају са изменама

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

Ефикасно поступање стечајних органа, како судских, тако и поверилачких је окосница и предуслов реализације основних начела стечаја- заштите поверилаца, једнаког третмана и равноправности, економичности, судског вођења поступка, императивности и преклузивности, хитности, двостепености и јавности и информисаности, а у остваривању његовог циља- „најповољнијег колективног намирања стечајних поверилаца остваривањем највеће могуће вредности стечајног дужника, односно његове имовине“. У хијерархији надлежности, а у складу са прокламованим циљем стечаја, највише је промењен положај поверилаца и њихових органа који не само да више нису факултативни, већ имају значајну контролну функцију и доносе одлуке којима утичу на спровођење стечаја са што мање трошкова и опредељују његов ток.